



REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA SVETA

DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	18-10-2013
Šifra:	001-01/13-16/4
Povezava:	00-10/13-52
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratice:	

Številka: 00202-6/2013/7

Datum: 17. 10. 2013

Na podlagi četrtega odstavka 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS 70/08, 73/09 in 101/10) vam pošiljam:

- Odgovor na vprašanje Komisije Državnega sveta za državno ureditev glede uresničevanja določb Zakona o javni rabi slovenščine,

ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela na 29. redni seji dne 17. oktobra 2013.

PRILOGA: 1

Tanja ŠARABON
GENERALNA SEKRETARKA



Številka: 00202-6/2013/6

Datum: 17. 10. 2013

Odgovor na vprašanje Komisije Državnega sveta za državno ureditev glede uresničevanja določb Zakona o javni rabi slovenščine

Vlada Republike Slovenije na vprašanje Komisije za državno ureditev »Kaj bo Vlada Republike Slovenije storila, da bo zagotovila uresničevanje določb Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS)?«, ki ga je Državni svet RS obravnaval na 10. seji 18. 9. 2013 in ga podprl, podaja naslednji odgovor:

Rabo in status slovenščine ureja predvsem Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/2004 in 8/2010). V njem so jezikovno regulirana vsa glavna področja rabe slovenščine v javnosti: gospodarstvo, šolstvo, mediji, javna uprava, javne prireditve, oglaševanje. Poleg tega je javna raba slovenščine zakonsko določena tudi v podzakonskih aktih, kot so:

- Uredba o potrebnem znanju slovenščine za posamezne poklice oziroma delovna mesta v državnih organih in organih samoupravnih lokalnih skupnosti ter pri izvajalcih javnih služb in nosilcih javnih pooblastil (Uradni list RS, št. 22/ 2008),
- Navodilo o ugotavljanju jezikovne ustreznosti firme pravne osebe zasebnega prava oziroma imena fizične osebe, ki opravlja registrirano dejavnost, pri vpisu v sodni register ali drugo uradno evidenco (Ur. list RS, št. 53/2006),
- Navodilo o načinu izvajanja javnih prireditev, na katerih se uporablja tudi tuji jezik (Uradni list RS, št. 93/ 2005),
- Pravilnik o izvajanju 15. in 23. člena Zakona o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 112/ 2007).

Poleg tega so posamezne določbe o rabi jezika tudi v področnih zakonih. V skladu z Zakonom o javni rabi slovenščine Služba za slovenski jezik pri Ministrstvu za kulturo na spletni strani ministrstva redno objavlja pregled področnih zakonov z določbami v zvezi z jezikom.

Nadzor nad izvajanjem zakonskih določb izvajajo naslednje inšpekcije:

1. Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije nad izvajanjem 5. člena, 6. člena, drugega odstavka 7. člena, 9. člena, 10. člena (glede poimenovanja poklicev in političnih funkcij), 11. člena, prvega odstavka 14. člena (če stranka ni potrošnik), prvega odstavka 16. člena, 20., 21. in 22. člena, prvega odstavka 23. člena (glede predstavitev dejavnosti in drugih oblik obveščanja javnosti), drugega odstavka 23. člena (glede spletnega predstavljanja), tretjega odstavka 23. člena ter 24. in 25. člena. Gre za določbe, ki se nanašajo na rabo slovenskega jezika v mednarodnem poslovanju, na poimenovanja oseb javnega prava, na poimenovanja poklicev, na slovenščino na spletnih straneh, na poslovanje s strankami (delno), na splošne akte pravnih oseb in oseb zasebnega prava, na javna obvestila in navodila, novinarske konference in medije, na oglaševanje (delno) in na javne prireditve. V zadnjih dveh letih je inšpektorat vodil 27 postopkov.

2. Tržni inšpektorat Republike Slovenije nad izvajanjem prvega odstavka 14. člena (če je stranka potrošnik), prvega in tretjega odstavka 15. člena, drugega odstavka 17. člena, 18. člena in prvega odstavka 23. člena (glede oglaševanja izdelkov in storitev). Gre za določbe, ki se nanašajo na poslovanje s strankami, besedila ob prodajnih izdelkih, poimenovanje pravnih oseb zasebnega prava, imena obratov, lokalov in drugih poslovnih prostorov ter oglaševanje. V zadnjih dveh letih je inšpektorat po določbah Zakona o javni rabi slovenščine opravil 737 pregledov.
3. Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport ter ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, nad izvajanjem 10. in 12. člena. Gre za določbe glede poimenovanja strokovnih in znanstvenih naslovov ter rabe slovenščine v vzgoji in izobraževanju.
4. Inšpektorat Republike Slovenije za delo nad izvajanjem drugega odstavka 14. člena ter drugega in tretjega odstavka 16. člena. Gre za določbe, ki zavezujejo delodajalca, da mora imeti splošne akte in notranje poslovanje v slovenščini, in tiste, ki se nanašajo na poslovanje s strankami. V zadnjem dveletnem obdobju so obravnavali 6 primerov.
5. Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano nad izvajanjem drugega in tretjega odstavka 15. člena – glede besedil ob živilih in ob fitofarmaceutskih sredstvih. (Nadzor je prenesen na Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.)
6. Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke nad izvajanjem drugega in tretjega odstavka 15. člena – glede besedil ob humanih zdravilih.
7. Veterinarska uprava Republike Slovenije (od leta 2013 dalje Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) nad izvajanjem drugega in tretjega odstavka 15. člena – glede besedil ob veterinarskih zdravilih. Inšpekcija v okviru nadzora ni zaznala večjih neskladij glede uporabe slovenščine pri označbah živil.

Inšpekcijske službe se odzivajo na primere kršenja predpisov o rabi jezikov znotraj nalog, ki jih opravljajo že v rednem delu, ukrepi v zvezi z nadzorom so tudi zabeleženi v letnih poročilih.

Služba za slovenski jezik letno objavlja javne projektne razpise za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika, ter skuša tudi na ta način, žal z izredno skromnimi sredstvi, promovirati javno rabo slovenščine.

Državni zbor je 15. julija 2013 sprejel Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko, ki opredeljuje strokovne smernice za jezikovnopolitične cilje in ukrepe v obdobju 2014–2018. Resolucija celostno pokriva vse domene jezika v javni rabi, ki so jih strokovnjaki in zainteresirana javnost pripoznali za pomembne in potrebne usmerjanja v naslednjem programskem obdobju.

Osrednji cilji slovenske jezikovne politike v novem programu so:

1. Dvig ravni jezikovne zmožnosti oz. pismenosti (vključno z izobraževanjem izobraževalcev in kakovostnejšim izobraževalnim sistemom) v slovenščini.
2. Zagotoviti govorkam in govorcem slovenščine kakovostno jezikovno opremljenost za učinkovito sporazumevanje (razvoj jezikovnih virov in tehnologij).
3. Okrepiti skrb in odgovornost za Slovence zunaj meja Republike Slovenije ob upoštevanju vseh govorcev, ki jim slovenščina ni materni jezik: pripadnike madžarske in italijanske narodne skupnosti, romske skupnosti, drugih jezikovnih skupnosti, priseljence ter vse druge, ki prihajajo ali želijo prihajati znotraj ali zunaj meja Republike Slovenije v stik s slovenskim jezikom.
4. Formalnopravno uokvirjanje slovenske jezikovne politike, tako s krovnim zakonom kot s posameznimi določbami posebnih področnih zakonov, uredb in drugih aktov.
5. Posebno pozornost nameniti prednostim in izzivom, ki jih prinaša dejstvo, da je slovenščina uradni jezik Evropske unije.

Resolucija nedvoumno izhaja iz predpostavke, da je izobraževanje (v vseh oblikah in na vseh stopnjah) in dostopnost jezikovnih virov, priločnikov, (digitalnih) orodij in svetovalnih storitev edina učinkovita osnova za uveljavitev prevladujoče vloge slovenščine v uradnem in javnem

življenju znotraj države. Noben zakonski ali podzakonski predpis ne more ob še tako rigoroznih sankcijah in nadzoru nadomestiti jezikovnega znanja in občutljivosti za slovenščino v javni rabi. Kljub temu pa Resolucija ne zanemara formalnopравниh vidikov in se zaveda pomanjkljivosti v veljavnih predpisih. Zakon o javni rabi slovenščine je bil sprejet leta 2004 in v nekaterih točkah dopolnjen leta 2010. V letih od njegovega sprejema so se na nekaterih področjih javnega življenja, ki ga ureja, pokazale nove okoliščine, ki napeljujejo na možnost sistemske preнове zakonodaje. Resolucija zato med drugim predvideva izvedbo raziskav izbranih vidikov jezikovne situacije in presojo učinkovitosti veljavnega formalnopravnega okvira jezikovne ureditve Republike Slovenije, prav tako pa tudi sistematično evalviranje in oblikovanje predlogov za revidiranje in nadgrajevanje formalnopravnega okvira jezikovne ureditve Republike Slovenije.

Zavedamo se, da bodo vsi ukrepi, ki jih predvideva Resolucija, uresničeni v okviru omejenih finančnih možnosti, nedvomna pa je polna odgovornost neposrednih nosilcev jezikovne politike Republike Slovenije, to je državnih organov in nekaterih drugih nosilcev javnih pooblastil, da uresničujejo cilje, ki zahtevajo včasih zgolj strokovno in usklajeno delovanje vseh pristojnih.

Glede konkretnega primera je Služba za slovenski jezik od NLB zahtevala pojasnilo, ki ga je tudi prejela. Iz NLB so odgovorili, »da vsa komunikacija s strankami in drugimi različnimi deležniki izven banke (lastniki, regulatorji ...) kot tudi vsa komunikacija z zaposlenimi v NLB poteka v slovenskem jeziku. Gradiva za odločanje vodstva banke, ki jih skladno z navodili pripravljamo v obeh jezikih, v vsakem primeru predstavljajo le majhen in specifičen del celotnega komuniciranja v NLB. Ob tem kaže omeniti, da se tuji člani uprave, od katerih angleščina nikomur ni materin jezik, učijo slovenskega jezika in se tudi drugače aktivno vključujejo v slovensko poslovno in družbeno okolje.«

Navodila naj bi s tega vidika po njihovih trditvah še enkrat preverili, jih dopolnili ter nadgradili, tako da naj ne bi več vzbujala nobenega dvoma o tem, da bi bila uporaba slovenščine v NLB kakorkoli podrejena ali okrnjena.

Služba za slovenski jezik pa je v odgovoru poudarila, da je lahko tuji jezik v razmerju do slovenščine le dopolnilen. Notranje poslovanje v podjetjih, ki se nanaša na dajanje navodil in obveščanje delavcev, mora potekati v slovenščini (16. člen Zakona o javni rabi slovenščine, 11. člen Zakona o gospodarskih družbah). Gradiva, za katera je bilo po internih navodilih NLB razumeti, da se lahko pripravijo le v angleščini, so po logiki stvari razlagalna in razširjena navodila za pravilno izvedbo sklepov.

Služba sicer pri svojem ravnanju upošteva načelo, po katerem domnevne kršilce zakonodaje najprej pozove k pojasnilu oz. opozori na kršitev, le v primeru neodzivnosti predlaga ukrepanje pristojnemu inšpektoratu.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je pripravil odgovor v skladu s 13. členom Zakona o javni rabi slovenščine, ki govori o promociji učenja slovenščine:

Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM, Uradni list, št. 43/2006) v 9. členu določa, da Republika Slovenija skrbi za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika in kulture, za ohranitev kulturne dediščine in narodne identitete med Slovenci v zamejstvu in po svetu. V 15. členu je določeno, da je Urad pristojen za opravljanje nalog, ki se nanašajo na Slovence v zamejstvu in po svetu; njihovo kulturno, prosvetno, gospodarsko in politično in drugo povezovanje z matično državo Republiko Slovenijo; informiranje na področju pravne zaščite; informiranje, svetovanje in pomoč posameznikom ter organizacijam Slovencev v zamejstvu in po svetu; spremljanje in usklajevanje ministrstev na področju sodelovanja s Slovenci v zamejstvu in po svetu; oblikovanje in izvajanje državne politike do Slovencev v zamejstvu in po svetu; izvajanje in načrtovanje finančnih podpor Republike Slovenije Slovcem v zamejstvu in po svetu; izvajanje in načrtovanje finančne podpore organizacijam civilne družbe v Sloveniji za sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter za nadzor porabe javnih sredstev v teh organizacijah.

Iz navedenega sledi, da je Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pristojen za zagotavljanje določb Zakona o javni rabi slovenščine le med Slovenci v zamejstvu in po svetu. V 32. členu ZORSSZNM so navedeni ukrepi za ohranjanje slovenskega jezika in izobraževanje, ki jih v podajamo v nadaljevanju.

Republika Slovenija zagotavlja Slovincem v zamejstvu in po svetu pogoje za ohranjanje in učenje slovenskega jezika. V ta namen:

- organizira v evropskih državah, kjer živijo slovenski izseljenci in zdomci, dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture za otroke, mladostnike in odrasle ter omogoča štipendije za njihovo udeležbo na tistih šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;
- zagotavlja finančna sredstva za plačevanje najemnin za učne prostore v krajih, kjer izvajanje slovenskega dopolnilnega pouka ni mogoče v javnih izobraževalnih ustanovah;
- nudi v izvenevropskih državah pomoč pri pouku slovenskega jezika za otroke, mladostnike in odrasle:
 - v obliki strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v Sloveniji in v tujini,
 - pošiljanja učbenikov in drugih učnih sredstev ter
 - delnega kritja materialnih stroškov, ki nastajajo pri pouku,
 - zagotavljanja štipendij za udeležbo na tistih šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;
- zagotavlja dodatno strokovno in jezikovno izpopolnjevanje učiteljev in vzgojiteljev, ki delujejo na slovenskih oziroma dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih v zamejstvu, in štipendije za udeležbo zamejskih otrok, mladostnikov ter odraslih na šolah slovenskega jezika v Sloveniji, ki so namenjene poučevanju slovenskega jezika za Slovence zunaj Republike Slovenije;
- organizira strokovno poučne ekskurzije za učence in dijake;
- vključuje zamejske šole v šolska tekmovanja in druge aktivnosti v Sloveniji;
- podpira razvoj učenja slovenskega jezika na daljavo z uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

Za uresničevanje nalog iz prejšnjega odstavka tega člena je zadolženo ministrstvo, pristojno za izobraževanje, znanost in šport. Pri uresničevanju nalog iz tretje in četrte alineje prejšnjega odstavka tega člena sodeluje tudi urad. Izvajalci so javne in zasebne vzgojne inštitucije rednih izobraževalnih programov.

